

DOKAZI

PREDMET DOKAZIVANJA

- ▶ **Činjenice:**

- ▶ a) koje čine obeležja krivičnog dela;
- ▶ b) od kojih zavisi primena neke druge odredbe krivičnog zakona;
- ▶ c) od kojih zavisi primena odredaba krivičnog postupka

- ▶ **Ne dokazuju se:**

- ▶ A) opštepoznate činjenice
- ▶ B) u dovoljnoj meri raspravljene činjenice
- ▶ C) činjenice koje okrivljeni priznaje
- ▶ D) činjenice u pogledu kojih postoji saglasnost stranaka

NEZAKONITI DOKAZI

- ▶ ČL. 16 st. 1 : '' Sudske odluke se ne mogu zasnivati na dokazima koji su, neposredno ili posredno, sami po sebi ili prema načinu pribavljanja u suprotnosti sa Ustavom, ovim zakonikom, drugim zakonom ili opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima''
- ▶ Nezakoniti dokazi ne mogu se koristiti u KP- izdvajaju se iz spisa, stavljaju u poseban omot i čuvaju kod SPP do okončanja postupka a potom uništavaju
- ▶ Šta ako su korišćeni?
- ▶ Bitna povreda postupka (ako se presuda zasniva na nezakonitom dokazu, osim ako je, s obzirom na druge dokaze, očigledno da bi i bez tog dokaza bila doneta ista presuda)

DOKAZNE RADNJE

- ▶ OPŠTE DOKAZNE RADNJE
- ▶ POSEBNE DOKAZNE RADNJE

Saslušanje okrivljenog

- ▶ Kada se prvi put saslušava od njega se uzimaju lični podaci (porodično stanje, šta poseduje od imovine, da li je osuđivan, da li se vodi postupak za drugo krivično delo)
- ▶ Upozorava se na svoja prava i dužnosti
- ▶ Ako odbrana nije obavezna može se saslušati i bez branioca ako:
  - ▶ A) odrekao se prava na branioca
  - ▶ B) uredno pozvani branilac nije došao
  - ▶ C) okrivljeni ne obezbedi prisustvo branioca ni u roku od 24h od kada je poučen o ovom pravu

Saslušanje okrivljenog

- ▶ Saslušava se usmeno, može da se služi beleškama, prvo daje iskaz u neometanom izlaganju pa mu se postavljaju pitanja (moraju biti jasna, određena, razumljiva, ne smeju da sadrže obmanu, niti smeju da navode na odgovor)
- ▶ Šta ako odstupi od ranije datog iskaza ili ako opozove priznanje?
- ▶ Priznanje okrivljenog- organ postupka dužan da i dalje prikuplja dokaze samo ako postoji osnovana sumnja u istinitost priznanja, ili je priznanje nepotpuno, protivrečno, nejasno ili je u suprotnosti sa drugim dokazima
- ▶ Suočenje okrivljenog (sa saokrivljenim ili svedokom)

ISPITIVANJE SVEDOKA

- ▶ Lice za koje je verovatno da će dati obaveštenja o krivičnom delu, učiniocu ili o drugim činjenicama koje se utvrđuju u postupku
- ▶ Svako ko može da prenese svoja saznanja ili opažanja ima sposobnost svedočenja
- ▶ Dužnost odazivanja pozivu i svedočenja (Kazna novčana, prinudno dovođenje)
- ▶ Dužnost da govori istinu i ništa ne prećuti- davanje lažnog iskaza KD, da obavesti organ postupka o promeni adrese
- ▶ Nije dužan da odgovori na pitanje ako bi time sebe ili blisko lice izložio teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili krivičnom gonjenju

Isključenje od dužnosti svedočenja

- ▶ 1. Lice koje bi svojim iskazom povredilo dužnost čuvanja tajnog podatka (dok nadležni organ ne opozove tajnost podatka ili ga ne oslobodi dužnosti)
- ▶ 2. Lice koje bi svojim iskazom povredilo dužnost čuvanja profesionalne tajne (verski ispovednik, advokat, lekar, babica i dr) osim ako je oslobođen dužnosti izjavom lica u čiju korist je ustanovljeno čuvanje tajne
- ▶ 3. Branilac o onome što mu je okrivljeni kao svom braniocu poverio

Oslobođenje od dužnosti svedočenja

- ▶ 1. Lice sa kojim okrivljeni živi u braku, vanbračnoj ili drugoj trajnoj zajednici života
- ▶ 2. Srodnik okrivljenog
- ▶ 3. Usvojenik i usvojitelj okrivljenog
- ▶ 4. Maloletno lice koje, s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost nije sposobno da shvati značaj prava da je oslobođeno od dužnosti svedočenja, ne može se ispitati kao svedok osim ako okrivljeni to zahteva

Zakletva

- ▶ Polaže se na GP a pre toga samo ako postoji bojazan da svedok neće moći da dođe na GP
- ▶ ''Zaklinjem se svojom čašću da ću o svemu što budem pitan govoriti samo istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prećutati''
- ▶ Ne zaklinje se:
  - ▶ 1. Maloletno lice
  - ▶ 2. Lice koje zbog duševnog stanja ne može da shvati značaj zakletve

Pravila o ispitivanju svedoka

- ▶ Svedoči usmeno u neometanom izlaganju, bez prisustva ostalih svedoka.
- ▶ Nakon toga mu se postavljaju pitanja.
- ▶ Pitanja moraju biti jasna, razumljiva, ne smeju sadržati obmanu i ne smeju navoditi na odgovor (sugestivna pitanja) osim unakrsnog ispitivanja na GP

Suočenje svedoka

Prepoznavanje lica ili predmeta

ZAŠTITA SVEDOKA

- ▶ Organ postupka je dužan da oštećenog ili svedoka zaštititi od uvrede, pretnje i svakog drugog napada
- ▶ JT ga može opomenuti a sud i novčano kazniti
- ▶ Ako postoji nasilje ili ozbiljna pretnja JT će preduzeti krivično gonjenje

Posebno osetljivi svedok

- ▶ Status mu dodeljuje organ postupka po SD, na zahtev stranke ili samog svedoka, ako je posebno osetljiv s obzirom na uzrast, pol, zdravstveno stanje, druge okolnosti
- ▶ Nije dozvoljena žalba na rešenje
- ▶ Može mu se postaviti punomoćnik
- ▶ Poseban način ispitivanja- samo preko organa postupka, uz pomoć psihologa, socijalnog radnika, drugog stručnog lica; može se ispitati u svom stanu ili posebnoj prostoriji preko video linka, ne može biti suočena sa okrivljenim (osim ako okrivljeni to zahteva a organ postupka dozvoli)

Zaštićeni svedok

- ▶ Ako postoji opasnost da bi svedok davanjem iskaza sebe ili blisko lice izložio opasnosti po život, zdravlje ili imovinu većeg obima
- ▶ Rešenje donosi sud (SPP, veće), po SD, na zahtev JT ili samog svedoka. Stranke mogu Ž odlučuje KV veće
- ▶ Mere posebne zaštite: isključenje javnosti sa GP, zabrana objavljivanja podataka o identitetu svedoka, izmene ili brisanje iz spisa podataka o identitetu svedoka, prikrivanje izgleda svedoka, ispitivanje video linkom uz prikrivanje glasa i lika, potpisuje zapisnik pseudonimom.
- ▶ Izuzetno se identit može sakriti i od okrivljenog/branioca ali mora im se otkriti najkasnije 15 dana pre početka GP

VEŠTAČENJE

- ▶ Kada je za utvrđivanje ili ocenu neke činjenice potrebno stručno znanje (ne mogu pravna pitanja)
- ▶ Redosled- stalni sudski veštaci, stručna ustanova ili državni organ, izuzetno strani državljanin/strana stručna ustanova
- ▶ Dužan da da nalaz i mišljenje u roku koji mu organ postupka odredi naredbom (sudski rok)
- ▶ Ako ne dođe ili odbije da veštači- prinudno dovodenje ili NK

Izuzete veštaka

- ▶ 1. Lice koje je isključeno ili oslobođeno dužnosti svedočenja
- ▶ 2. Lice koje je zaposleno kod oštećenog ili okrivljenog ili je zajedno sa nekim od njih zaposleno kod istog poslodavca
- ▶ 3. Lice koje je ispitano kao svedok

Određivanje veštaka

- ▶ Organ postupka, naredbom, po SD ili na predlog stranke i branioca
- ▶ Ako tokom istrage JT odbije predlog odbrane da se odredi veštačenje može žalba SPP
- ▶ U naredbi se navodi predmet veštačenja, pitanja na koja veštak treba da odgovori, rok za davanje nalaza i mišljenja itd.
- ▶ Polaže zakletvu pre veštačenja

Nalaz i mišljenje veštaka

- ▶ Ponavljanje veštačenja: Manjkavosti nalaza (nejasan, nepotpun, protivrečan) ili mišljenja (nejasno ili protivrečno)
- ▶ Ako se nedostaci ne mogu otkloniti ponovnim ispitivanjem veštaka ili dopunskim veštačenjem, organ postupka određuje drugog veštaka koji će obaviti novo veštačenje

Smeštaj u zdravstvenu ustanovu u cilju veštačenja

- ▶ Sud može narediti smeštaj okrivljenog u zdravstvenu ustanovu zarad medicinskog veštačenja, najduže 15 dana a može se produžiti za još 15 dana na predlog veštaka i po pribavljenom mišljenju rukovodioca ZU
- ▶ Na rešenje o smeštaju okrivljenog u ZU ili odbijanju mere može žalba u roku od 24 h (nema suspenzivno dejstvo), o žalbi odlučuje KV veće u roku od 48h
- ▶ Vreme provedeno u ZU uračunava se u pritvor odnosno krivičnu sankciju

Stručni savetnik

- ▶ Lice koje raspolaže stručnim znanjem iz oblasti iz koje je određeno veštačenje
- ▶ Ovlašćuje ga stranka punomoćjem
- ▶ Okrivljeni i oštećeni kao tužilac mogu da zahtevaju od organa postupka da postavi stručnog savetnika
- ▶ Pravo da prisustvuje veštačenju, pregleda spise i predlaže veštaku preduzimanje određenih radnji, daje primedbe na nalaz i mišljenje, na GP postavlja pitanja veštaku
- ▶ Polaže zakletvu

Posebni slučajeve veštačenja

- ▶ *Veštačenje telesnih povreda*- vrsta i način nastanka TP. Veštače se pregledom povređenog ili na osnovu medicinske dokumentacije
- ▶ *Veštačenje leša*- ako postoji sumnja da je smrt posledica KD, ako je lice u trenutku smrti bilo lišeno slobode ili je nepoznat identitet leša
- ▶ *Psihijatrijsko veštačenje*- ako se pojavi sumnja da je uračunljivost okrivljenog isključena ili smanjena, da je okrivljeni učinio KD usled zavisnosti od alkohola, opojnih droga, da je zbog duševnih smetnji nesposoban da učestvuje u postupku; sumnja u sposobnost svedoka da prenese svoja znanja u vezi sa predmetom svedočenja

UVIĐAJ

- ▶ Kada je za utvrđivanje neke činjenice potrebno neposredno čulno opažanje organa postupka. Po pravilu iz pomoć stručnjaka forenzičke, saobraćajne, medicinske ili druge struke a može se pozvati i veštak.
- ▶ Predmet uviđaja- lice, stvar ili mesto
- ▶ UVIĐAJ LICA
- ▶ Uviđaj okrivljenog i bez pristanka; uviđaj drugih lica bez pristanka samo ako se na njihovom telu nalazi trag ili posledica KD. Po pravilu se uzimaju uzorci
- ▶ UVIĐAJ STVARI- Svako dužan da organu postupka obezbedi pristup stvarima
- ▶ UVIĐAJ MESTA-Na mestu izvršenja KD ili drugom mestu gde se nalazi trag ili posledica KD

REKONSTRUKCIJA DOGAĐAJA

- ▶ Veštačko ponavljanje radnji ili situacija u uslovima pod kojima se, prema izvedenim dokazima događaj odigrao.

DOKAZIVANJE ISPRAVOM

- ▶ KZ- Ispravom se smatra svaki predmet koji je podoban ili određen da služi kao dokaz neke činjenice koja ima značaj za pravne odnose, kao i računarski podatak
- ▶ Dokazivanje se vrši čitanjem, slušanjem, gledanjem ili uvidom u sadržaj isprave
- ▶ Pretpostavka verodostojnosti javne isprave (koju je izdao državni organ
- ▶ Pribavlja je organ postupka po SD ili na predlog stranke ili je podnose stranke

UZIMANJE UZORAKA- Biometrijski uzorci

- ▶ Otisci papelarnih linija i delova tela, bukalni bris i lični podaci, fotografija- od okrivljenog se uzimaju i bez pristanka
- ▶ Sud može dozvoliti da se fotografija osumnjičenog javno objavi
- ▶ Od oštećenog ili drugog lica zatečenog na mestu izvršenja KD se mogu i bez pristanka uzeti otisci papelarnih linija i delova tela i bukalni bris

UZIMANJE UZORAKA- Biološki uzorci

- ▶ Može i bez pristanka okrivljenog ili drugog lica, osim ako bi time nastupila neka šteta po njegovo zdravlje
- ▶ Od okrivljenog, oštećenog, svedoka ili drugog lica može se uzeti uzorak glasa ili rukopisa radi upoređivanja. Ako odbije- NK

UZIMANJE UZORAKA- DNK uzorci (uzorci za forenzičko- genetičku analizu)

▶ Nareduje organ postupka:

- ▶ 1. sa mesta gde se nalaze tragovi KD
- ▶ 2. Od okrivljenog i oštećenog
- ▶ 3. Od drugih lica ako postoji neka od karakteristika koja ih dovodi u vezu sa KD
- ▶ U odluci o izricanju krivične sankcije sud može narediti da se uzmu uzorci za DNK analizu od:
  - ▶ 1. okrivljenog kome je za KD izvršeno sa umišljajem izrečena kazna zatvora preko 1 god
  - ▶ 2. okrivljenog koji je oglašen krivim za umišljajno KD protiv polne slobode
  - ▶ 3. lica kome je izrečena MB obaveznog psihijatrijskog lečenja

PROVERA RAČUNA I SUMNJIVIH TRANSAKCIJA

- ▶ Uslov da je reč o KD za koje je propisana kazna zatvora od 4 god ili teža kazna ili taksativno nabrojano KD (pranje novca, trgovina uticajem, primanje i davanje mita, pribavljanje pornografskog materijala...)
- ▶ Organ postupka naređuje proveru računa ili sumnjivih transakcija.
- ▶ Mera obuhvata: pribavljanje podataka, nadzor nad sumnjivim transakcijama, privremeno obustavljanje sumnjive transakcije

PROVERA RAČUNA I SUMNJIVIH TRANSAKCIJA

- ▶ PRIBAVLJANJE PODATAKA
- ▶ JT naređuje banci da mu dostavi podatke o računima osumnjičenog i sredstvima koje ima na računu
- ▶ Banka to čuva kao tajnu
- ▶ NADZOR NAD SUMNJIVIM TRANSAKCIJAMA
- ▶ Naređuje sud na predlog JT (3 + 3 m).
- ▶ Banka pre svake transakcije obaveštava JT
- ▶ PRIVREMENO OBUSTAVLJANJE SUMNJIVE TRANSAKCIJE
- ▶ Naređuje sud na predlog JT- najduže 72 sata
- ▶ Sredstva koja su predmet sumnjive transakcije sud može čuvati na posebnom računu (tada mera oduzimanja predmeta)

PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA

- ▶ 1. Predmeti koji se mogu oduzeti po KZ (kojima je KD izvršeno, namenjeni za izvršenje KD, nastali izvršenjem KD)
- ▶ 2. Predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz u postupku
  - + ZKP dodaje i:
- ▶ 3. Sredstva koja su predmet sumnjivih transakcija i njihovo čuvanje na posebnom računu
- ▶ 4. Uređaji za automatsku obradu podataka i oprema na kojoj se čuvaju elektronski zapisi

PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA

- ▶ Držalac predmeta dužan da omogući pristup organu postupka i preda ih na njegov zahtev. Izdaje mu se potvrda
- ▶ Ako to odbije može NK
- ▶ Od dužnosti predaje predmeta oslobođen okrivljeni i lica su isključena od dužnosti svedočenja (koja bi povredila dužnost čuvanja tajnog podatka ili profesionalne tajne)
- ▶ Privremeno oduzeti predmeti se vraćaju, ako ne postoje razlozi za trajno oduzimanje

PRETRESANJE

- ▶ Pretresanje stana, drugih prostorija ili lica može se preduzeti ako je verovatno da će se pretresanjem pronaći okrivljeni, tragovi KD ili predmeti važni za postupak.
- ▶ Tu spada i pretresanje uređaja za automatsku obradu podataka, koje se po pravilu vrši uz pomoć stručnog lica
- ▶ Formalni uslov- sudska naredba
- ▶ Prilikom pretresanja privremeno se oduzimaju predmeti u vezi sa svrhom pretresanja
- ▶ Šta ako se nađu predmeti koji ukazuju na drugo KD?
- ▶ Postupanje sa stvarima nepoznatog vlasnika- oglašavaju se

Pretresanje na osnovu naredbe

- ▶ Donosi sud na predlog JT
- ▶ Pretresanje mora da počne najkasnije 8 dana nakon izdavanja naredbe
- ▶ Naredba se predaje držaocu stana, on ima pravo da uzme branioca/advokata da prisustvuje, odlaže se pretres najduže 3 sata

Izuzetak: a) ako se pretpostavlja oružani otpor ili druga vrsta nasilja ili b) preti opasnost od uništenja dokaza; c) držalac stana i drugih prostorija nedostupan

Držalac stana prisustvuje pretresanju + 2 svedoka (osim u ovim izuzecima) – potpisuju zapisnik

Postupak pretresanja

- ▶ Vršiti se danju (noću samo izuzetno ako je danju započeto pa nije završeno ili je to određeno u naredbi)
- ▶ Zaključane prostorije se otvaraju silom samo ako držalac nije prisutan ili neće da ih otvori
- ▶ Sastavlja se zapisnik i izdaje potvrda o oduzetim predmetima
- ▶ Tok pretresanja se može snimiti a ako se vrši bez svedoka snimanje je obavezno

Pretresanje bez naredbe

- ▶ Policija i bez naredbe može ući u tuđi stan i sprovesti pretresanje u sledećim slučajevima:
  - ▶ 1. Uz saglasnost držaoca stana i druge prostorije
  - ▶ 2. ako neko zove u pomoć
  - ▶ 3. Radi neposrednog hapšenja učinioca KD
  - ▶ 4. Radi izvršenja odluke o pritvaranju ili dovođenju okrivljenog
  - ▶ 5. radi otklanjanja neposredne i ozbiljne opasnosti po ljude i imovinu

Ako vrši i pretres pravi zapisnik gde navodi razloge ulaska u stan i pretresanja

Pretresanje lica bez naredbe

- ▶ Prilikom lišenja slobode ili prilikom izvršenja naredbe za dovodenje, ako lice poseduje oružje ili oruđe za napad ili postoji opasnost da će sakriti ili uništiti dokaze

Kada JT ili policija preduzmu pretresanje bez naredbe, dužni su da podnesu izveštaj SPP